

НАРЕДБА № 16 ОТ 3 ФЕВРУАРИ 2006 Г. ЗА ЗАЩИТА И ХУМАННО ОТНОШЕНИЕ ПРИ ОТГЛЕЖДАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА СЕЛСКОСТОПАНСКИ ЖИВОТНИ

ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРИТЕ В сила от 01.05.2006 г.

Обн. ДВ. бр.18 от 28 Февруари 2006г.

Раздел I. Общи разпоредби

Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат:

1. общите минимални зоохигиенни изисквания за защита и хуманно отношение към селскостопанските животни, включително и за онези от тях, за които има специфични изисквания, уредени с отделни наредби;

2. задълженията на собствениците на селскостопански животни за осигуряване изпълнението на изискванията по т. 1;

3. задълженията на ветеринарномедицинските органи, свързани с контрола по спазване на тази наредба.

(2) Наредбата не се прилага за:

1. диви животни, живеещи на свобода;

2. животни, използвани за спортни цели, състезания, изложби или културни мероприятия;

3. опитни животни;

4. безгръбначни животни.

Чл. 2. Собствениците на селскостопански животни:

1. отглеждат животните по начин, който ги предпазва от вредни въздействия и не им причинява болка, страдания и наранявания;

2. отглеждат, развъждат и използват животните според физиологичните и етологичните особености на вида, категорията и възрастта им, като имат предвид степента им на одомашняване.

Раздел II.

Изисквания за хуманно отношение при отглеждане на селскостопански животни

Чл. 3. (1) Собствениците на селскостопански животни осигуряват достатъчен брой гледачи, които притежават необходимата квалификация и опит за полагане на грижи за животните.

(2) Гледачите по ал. 1 не трябва да причиняват стрес, болка, страдание и

наранявания на животните, за които се грижат.

Чл. 4. На селскостопанските животни се осигуряват подходящи помещения, храна и вода, които да съответстват на физиологичните и етологичните им особености, съобразени с техния вид, порода, възраст, предназначение и технологична група.

Чл. 5. (1) На всяко селскостопанско животно се осигурява свобода на движение в съответствие с физиологичните му потребности.

(2) При необходимост свободата на движение на животните се ограничава по начин, който не им причинява ненужна болка и страдание.

(3) При необходимост селскостопанските животни се връзват по начин, който не ограничава естествените им движения за задоволяване на техните физиологични и етологични потребности.

Чл. 6. (1) На селскостопанските животни съобразно с техния вид и възраст се дава достатъчно количество пълноценна храна, която да задоволява нуждите им и да ги поддържа в добро здравословно състояние. Осигурява им се достъп до храната през определени интервали, съобразени с физиологичните им нужди.

(2) На селскостопанските животни се осигурява постоянен достъп до питейна вода.

(3) Оборудването за хранене и поене на животни се конструира и разполага по начин, който изключва замърсяване на храната и водата, намалява до минимум агресивната конкуренция при животните и осигурява свободен достъп на всяко селскостопанско животно до хранилките и поилките.

Чл. 7. (1) В храната и водата на селскостопанските животни не се включват вещества, които са вредни за тях.

(2) Не се разрешава храната и водата на селскостопанските животни да се дават по начини, които могат да предизвикат ненужно страдание или нараняване.

(3) Забранено е на селскостопанските животни да се дават вещества, за които не е доказано по безспорен начин, че не са вредни или които могат да предизвикат ненужно страдание, болка или нараняване.

(4) Забраната по ал. 3 не се прилага при използване на продукти с профилактично и терапевтично действие, предписани от ветеринарен лекар.

Чл. 8. Не се разрешава:

1. използването на методи за естествено или изкуствено осеменяване и животновъдни практики, които причиняват сериозни страдания, наранявания или трайни увреждания на животните или има вероятност да доведат до тяхната смърт;

2. отглеждането на животните при условия на постоянна тъмнина;

3. отглеждането на животните без подходящ период на почивка от изкуственото осветление;

4. отглеждането на животни като селскостопански, освен ако техният фенотип и генотип позволяват това да бъде извършвано без вредни последствия за тяхното здраве

и благосъстояние.

Раздел III.

Опазване здравето на селскостопанските животни

Чл. 9. (1) Собствениците на селскостопански животни осигуряват ежедневен контрол върху здравословното им състояние с цел недопускане причиняването на излишни страдания на селскостопанските животни. За осъществяване на контрола в помещенията, където се отглеждат селскостопанските животни, се осигурява достатъчно осветление - неподвижно или подвижно, включително фенерчета в случаи на спиране на електричеството, което да дава възможност животните да бъдат инспектирани по всяко време.

(2) За болните и наранените селскостопански животни се полагат нужните грижи, а когато това е необходимо - незабавно се търси помощта на обслужващия ветеринарен специалист. Ако е необходимо, болните и наранените селскостопански животни се изолират в подходящо помещение със суха и удобна постеля.

(3) Собствениците на селскостопански животни поддържат и съхраняват в животновъдния обект документация, в която се вписват проведените ветеринарномедицински лечебни третириания и манипулации.

(4) Собствениците на селскостопански животни водят документация за умрелите селскостопански животни и съхраняват всички писмени предписания, издадени от ветеринарномедицинските органи.

(5) Документацията по ал. 3 и 4 се съхранява не по-малко от 3 години от последното вписване и се предоставя на ветеринарномедицинските органи при поискване.

(6) Видът на документацията по ал. 5 и информацията, която тя съдържа за различните животновъдни обекти съобразно вида животни, отглеждани в тях, се определят с инструкции на генералния директор на Националната ветеринарномедицинска служба (НВМС).

Чл. 10. Клане, умъртвяване и евтаназия на селскостопански животни се извършват в съответствие със Закона за ветеринарномедицинската дейност и Наредбата за намаляване до минимум страданията на животните по време на клане или умъртвяване.

Раздел IV.

Помещения и оборудване при отглеждане на селскостопански животни

Чл. 11. На селскостопанските животни се осигурява подходящо осветление, влажност, циркулация на въздуха и проветряване според техните физиологични и етологични особености и при спазване на нормите за концентрация на вредни газове и интензивност на шума, които не им вредят.

Чл. 12. (1) Помещенията за отглеждане на животни, съоръженията и оборудването в тях се изграждат от материали, които не са вредни за животните, разрешени са за целта и позволяват цялостно почистване и дезинфекциране на помещението.

(2) Помещенията и съоръженията за отглеждане на селскостопански животни се конструират и поддържат така, че да нямат вдлъбнатини, дупки, остри ръбове и стърчащи предмети, които могат да наранят селскостопанските животни.

(3) Осветеността на помещенията, в които се отглеждат селскостопански животни, се регулира през денонощието според физиологичните и етологичните особености на селскостопанските животни. Когато естествената осветеност на помещението е недостатъчна, се монтира подходящо изкуствено осветление.

(4) Когато е необходимо, за опазване здравето на селскостопанските животни в помещенията се инсталира система за изкуствена вентилация и алармена система за известяване при отказ на вентилационната система. Управителят на животновъдния обект редовно проверява изправността на алармената система.

(5) Когато здравето и доброто състояние на животните зависи от функционирането на изкуствена вентилационна система, в помещенията се изгражда подходяща резервна система за осигуряване на необходимата въздушна циркулация при повреда на основната система.

Чл. 13. (1) Техническите съоръжения и системи в помещенията за селскостопански животни ежедневно се проверяват и установените дефекти по възможно най-бърз начин се отстраняват.

(2) Когато незабавното отстраняване на дефект е невъзможно, се вземат временни мерки за осигуряване безопасността и здравето на селскостопанските животни.

Чл. 14. На селскостопанските животни, отглеждани на открито, се осигурява защита от неблагоприятни атмосферни влияния, хищници и други вредни въздействия върху тяхното здравословно състояние.

Раздел V. Контрол

Чл. 15. (1) Контролните органи на НВМС извършват проверки за спазване изискванията на наредбата.

(2) Собствениците и управителите на животновъдни обекти осигуряват достъп на контролните органи до всички места, където се отглеждат животните, и им предоставят цялата документация, необходима за осъществяване на контрола.

(3) Проверките по ал. 1 се извършват самостоятелно, едновременно с проверки с друга цел или по сигнал за нарушения.

Чл. 16. (1) При констатиране на нарушения на минималните зоохигиенни изисквания за хуманно отношение при отглеждане на селскостопански животни

контролните органи на НВМС:

1. издават задължителни предписания, в които посочват срок за отстраняване на нарушенията;

2. когато нарушенията не бъдат отстранени в определения по т. 1 срок, разпореждат спиране на експлоатацията на обекта за срок, определен по тяхна преценка, но не по-дълъг от 6 месеца;

3. правят предложение до директора на регионалната ветеринарномедицинска служба (РВМС), на чиято територия се намира обектът, да заличи регистрацията му и обезсили издаденото удостоверение съгласно чл. 138, ал. 1, т. 2 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД);

4. налагат административно наказание и предприемат административни мерки по реда на ЗВД.

(2) Мярката по ал. 1, т. 3 се налага само в случаите, когато нарушенията не бъдат отстранени след изтичане на 6-месечния срок по ал. 1, т. 2 или при доказани системни и/или груби нарушения на изискванията по тази наредба.

(3) След отстраняване на нарушенията контролният орган по молба на собственика отменя разпореждането за спиране на експлоатацията на обекта по ал. 1, т. 2.

(4) Животновъден обект, чиято регистрация е заличена, може да бъде регистриран отново по реда на чл. 137 ЗВД.

Чл. 17. (В сила от 01.01.2007 г.) (1) Регионалните ветеринарномедицински служби предоставят необходимото обучение съгласно изискванията на наредбата на собственици на ферми и персонала в тях.

(2) Ежегодно до 15 декември РВМС изготвят за следващата година програми за съответния регион, където посочват плана за обучение на ветеринарни лекари, собственици на ферми и гледачи на животни и броя на фермите, които ще бъдат проверявани за спазване на изискванията по тази наредба.

(3) Всяка година в срок до 15 януари РВМС изпращат в НВМС обобщена информация за предходната година по отношение на направените проверки за хуманно отношение към селскостопанските животни, с изключение на кокошки носачки, телета и свине. Информацията, обобщаваща данните от всички проверки, направени през годината, се представя в таблицата, посочена в приложение № 1.

(4) В програмите за извършване на проверки по ал. 2 броят на фермите, които ще бъдат проверявани за спазване на изискванията по тази наредба, се определя така, че да представляват статистически представителна извадка за различните системи на отглеждане на животните.

Чл. 18. (В сила от 01.01.2007 г.) (1) Националната ветеринарномедицинска служба оказва съдействие на представители на Европейската комисия при извършване на проверки в Република България за спазване на изискванията по тази наредба.

(2) Националната ветеринарномедицинска служба предприема необходимите мерки за изпълнение на препоръките на Европейската комисия, направени след завършване на проверките по ал. 1.

Чл. 19. (В сила от 01.01.2007 г.) (1) На всеки две години до 30 април НВМС представя на Европейската комисия доклад за направените проверки за хуманно отношение към селскостопанските животни.

(2) Докладът по ал. 1 обобщава данните от всички проверки, направени през предходните две години, и се представя в таблицата, посочена в приложение № 2.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Генотип" е съвкупността от наследствените признаци и свойства на организма, т.е. съвкупност от взаимодействащи гени, обуславящи признаците и свойствата на организмите.

2. "Зоохигиенни изисквания" са изискванията за опазване здравето на животните и гарантиране на тяхното благосъстояние чрез създаване на условия за отглеждане и хранене, съответстващи на техните физиологични нужди.

3. "Лечебни третирания" са въздействията от страна на ветеринарните специалисти върху болни селскостопански животни с ветеринарномедицински продукти.

4. "Манипулация" е начин за изследване или извършване на лечебна или профилактична дейност.

5. "Селскостопански животни" са животните, включително рибите, земноводните и влечугите, отглеждани и развъждани за производство на животински продукти (храна, вълна, кожа, ценна кожа с козина), за други селскостопански цели или за работа.

6. "Собственик или гледач на селскостопанско животно" е всяко физическо или юридическо лице, на чиито грижи са поверени животните и което е отговорно за тях постоянно или временно.

7. "Фенотип" е съвкупност от всички външни, видими и измерими признаци и особености на животното, които са резултат от взаимодействието на генотипа с околната среда.

8. "Технологична група" е група от селскостопански животни, изравнени по предназначение, възраст и тегло.

9. "Вещества и материали, които са вредни за животните" са вещества и материали, които оказват неблагоприятно въздействие върху здравето на животните.

Заклучителни разпоредби

§ 2. Наредбата влиза в сила от 1.V.2006 г., с изключение на чл. 17, 18 и 19, които влизат в сила от 1.I.2007 г.

§ 3. Наредбата отменя Наредба № 14 от 2000 г. за защита и хуманно отношение към селскостопанските животни (обн., ДВ, бр. 62 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 19 от 2004 г.).

§ 4. Наредбата се издава на основание чл. 149, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

§ 5. Изпълнението на наредбата се възлага на генералния директор на Националната ветеринарномедицинска служба.

Приложение № 1 към чл. 17, ал. 3

(В сила от 01.01.2007 г.)

Таблица, обобщаваща данните от всички проверки, направени през годината по отношение на хуманно отношение към селскостопанските животни

РВМС		Година
Вид и категория животни:		Начин на отглеждане:
Едри преживни (с изключение на телета)		
Дребни преживни		
Еднокопитни		
Кокошки (с изключение на кокошки носачки)		
Пилета бройлери		
Брой на посетените обекти:		
Брой на констатираните нарушения по следните изисквания		
Изискване	Наредба за защита и хуманно отношение към селскостопанските животни	общ брой нарушения
1	2	3
1. Персонал	За животните трябва да полагат грижи достатъчен брой гледачи, които притежават необходимата квалификация и опит.	
2. Инспекции	Собствениците на селскостопански животни осигуряват ежедневен контрол върху здравословното им състояние. За осъществяване на контрола в помещенията, където се отглеждат селскостопанските животни, се осигурява достатъчно осветление - неподвижно или подвижно, по всяко време. За болните и наранените селскостопански животни се полагат нужните грижи, а когато това е необходимо, незабавно се търси помощта на обслужващия ветеринарен специалист. Ако е необходимо, болните и наранените селскостопански животни се изолират в подходящо помещение със суха и удобна постеля.	
3. Водене на	Ветеринарномедицинските органи водят документация за проведе-	

	документация	ните ветеринарномедицински лечебни третираня и манипулации. Собствениците на селскостопански животни водят документация за умрелите селскостопански животни и съхраняват всички писмени предписания, издадени от ветеринарномедицинските органи. Документацията се съхранява минимум 3 години.	
4.	Свобода на движение	На всяко селскостопанско животно се осигурява свобода на движение в съответствие с научните достижения, така че да не му се причиняват излишни страдания или нараняване.	
5.	Сграда	<p>На селскостопанските животни се осигурява подходящо осветление, влажност, циркулация на въздуха и проветряване според техните физиологични и етологични особености и в съответствие с научните знания при спазване на нормите за концентрация на вредни газове и интензивност на шума.</p> <p>При строеж на помещения за отглеждане на животни се използват материали, които не са вредни за животните, разрешени са за целта и които позволяват цялостно почистване и дезинфекциране на помещението.</p> <p>Помещенията и съоръженията за отглеждане на селскостопански животни се конструират и поддържат така, че да нямат остри ръбове и стърчащи предмети, които могат да наранят селскостопанските животни.</p> <p>Осветеността на помещенията, в които се отглеждат селскостопански животни, се регулира през денонощието според физиологичните и етологичните особености на селскостопанските животни. Когато естествената осветеност на помещението е недостатъчна, се монтира подходящо изкуствено осветление.</p> <p>Не се разрешава отглеждането на животните при условия на постоянна тъмнина.</p>	
6.	Оборудване	Когато е необходимо, за опазване здравето на селскостопанските животни в помещенията се инсталира система за изкуствена вентилация и алармена система за известяване при отказ на вентилационната система.	
7.	Хранене и други субстанции	Не се разрешава прилагането върху животните на никакви други продукти, с изключение на тези, дадени с терапевтична, профилактична или зоотехническа цел, съгласно Наредба № 13 от 2001 г. за контрол върху субстанции с тиреостатично, хормонално действие и бета-агонисти (ДВ, бр. 53 от 2001 г.), освен ако не е доказано по безспорен начин, че продуктите нямат вредно действие върху здравето и благополучието на животните.	
8.	Хирургични манипулации, осакатявания	Чл. 151, т. 5, 16 и 17 ЗВД (ДВ, бр. 87 от 2005 г.).	
9.	Животновъдни практики	Не се разрешава използването на методи за изкуствено или естествено осеменяване и животновъдни практики, които причиняват сериозни страдания, наранявания или трайни увреждания на животните или има вероятност да доведат до тяхната смърт.	

Приложение № 2 към чл. 19, ал. 2

(В сила от 01.01.2007 г.)

Таблица за направените проверки по изискванията за хуманно отношение към животните по вид и ка

Страна	Година	
Вид и категория животни: Телета Свине Кокошки носачки	Начин на отглеждане:	
Брой на посетените обекти		
Брой на констатираните нарушения по следните изисквания		
Изискване	Наредба за защита и хуманно отношение към селскостопанските животни	общ брой нару- шения
1	2	3
1. Персонал	За животните трябва да полагат грижи достатъчен брой гледачи, които притежават необходимата квалификация и опит.	
2. Инспекции	Животните се проверяват най-малко веднъж дневно. За осъществяване на контрола в помещенията се осигурява достатъчно осветление - така че да може животните да бъдат проверени по всяко време. За болните и наранените селскостопански животни се полагат подходящи грижи без закъснение. Когато е необходимо, болните и наранените животни се изолират в подходящо помещение със суха и удобна постеля.	
3. Водене на документация	Собствениците поддържат документация за проведеното лечение и за умрелите животни и я съхраняват минимум 3 години.	
4. Свобода на движение	Свободата на животните не се ограничава по начини, които им причиняват излишни страдания или нараняване.	
5. Сграда	Материалите и оборудването, с които животните влизат в контакт, не трябва да им вредят. Не трябва да има остри ръбове и стърчащи предмети. Циркулацията на въздуха, нивото на запрашеност, температурата и относителната влажност на въздуха и концентрацията на газове се поддържат в граници, в които не са вредни за животните. Животните, отглеждани в сгради, не се държат при условия на	

	постоянна тъмнина или без подходящ период на почивка от осветление.	
6. Оборудване	Когато здравето и благосъстоянието на животните зависи от изкуствена вентилационна система, се взимат мерки за инсталиране на подходяща резервна система за гарантиране на достатъчен въздухообмен за опазване на здравето и благосъстоянието на животните в случай на повреда на основната система и алармена система за известяване при отказ на вентилационната система	
7. Хранене и други субстанции	Не се разрешава прилагането върху животните на никакви други продукти, с изключение на тези, дадени с терапевтична, профилактична или зоотехническа цел, съгласно Наредба № 13 от 2001 г. за контрол върху субстанции с тиреостатично, хормонално действие и бета-агонисти (ДВ, бр. 53 от 2001 г.), освен ако не е доказано по безспорен начин, че продуктите нямат вредно действие върху здравето и благополучието на животните.	
8. Хирургични манипулации	<p>Свине:</p> <p>Не се извършват манипулации, които водят до увреждане здравословното състояние на животните, промяна на костната им система или загуба на части от тялото.</p> <p>При необходимост ветеринарномедицински специалист извършва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. изпиляване или подрязване до гладка цяла повърхност на третите резци на прасетата до седмия ден след раждането; 2. скъсяване на бивните на нерезите - за предотвратяване наранявания на други животни; 3. купиране на част от опашката; 4. кастриране на мъжки свине без разкъсване на тъканите; 5. поставяне халка на зурлата - когато свинете се отглеждат на открито. <p>Манипулациите по т. 1 и 3 се извършват само когато е наранено вимето на свинята майка или ушите и опашките на други свине. След седмия ден от раждането манипулациите по т. 3 и 4 се извършват от ветеринарен лекар с прилагане на анестезия и аналгезия и се вземат мерки за предотвратяване на прояви на извратен апетит и агресия.</p> <p>Кокошки носачки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не се допуска извършването на манипулации, които водят до осакатяване на кокошките по какъвто и да е начин. 2. По преценка на ветеринарен лекар може да се подрязват човките на пилетата до 10-дневна възраст, предназначени за носачки, с цел да се предотвратят изкълваването на перата и канибализмът. 3. Манипулацията по т. 2 се извършва от ветеринарен лекар или ветеринарен техник. <p>Телета:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Телетата не се връзват, освен при необходимост за не повече от 1 час по време на хранене или при ветеринарномедицински манипулации; използваните въжета не трябва да предизвикват 	

	<p>нараняване и връзването да се прави по начин, изключващ риск от задушаване.</p> <p>2. Не се разрешава ампутация на опашката, освен по лекарско предписание.</p> <p>3. Обезроговяване без упойка.</p>	
9. Животновъдни практики	Не се разрешава използването на методи за изкуствено или естествено осеменяване и животновъдни практики, които причиняват сериозни страдания, наранявания или трайни увреждания на животните или има вероятност да доведат до тяхната смърт.	

(1) Наредба № 13 от 2001 г. за контрол върху субстанции с тиреостатично, хормонално действие и бета-агонисти (ДВ, бр. 53 от 2001 г.).